

Bölüm 9

GRUP TEORİSİ-ÇIKAR GRUPLARI: TEORİK ÇERÇEVE¹

Feza SOLAK TUYGUN²

1.GRUP TEORİSYENLERİ VE SİYASET SÜRECİ

Siyaset olgusu bir görüşe göre çatışma, iktidar kavgası, başka bir görüşe göre herkesin yararına olan bir toplum düzeni kurma çabasıdır (Kapani, 1992). Siyaset olgusunun bu görüşler ekseninde şekillenmesi, ülkedeki siyasal rejimin niteliğiyle ilgilidir. Siyasal rejimler genel olarak demokratik ve otoriter olarak karşıt iki kutup etrafında sınıflandırılmaktadır (Alkan, 2011). Siyasal rejim, otoriter nitelikte ise bu toplumlarda siyaset, iktidarı toplum üzerinde haksız egemenlik kurmaya çalışarak elinde tutan bir azınlık grupla, azınlık grubun haksız iktidarını değiştirmek isteyen çoğunluk grup arasında geçen bir mücadeleye dönüşebilmektedir. Ülkedeki siyasal rejim çoğulcu nitelik taşıyıp demokratik usuller çerçevesinde şekilleniyorsa, böyle bir ortamda siyaset, yarışma, rekabet ve uzlaşma ortamında devam eden bir süreç olarak işleyebilmektedir. Siyasetin bu oluşum süreci içinde değişik tanımları yapılmış ancak ortak bir tanıma ulaşılamamıştır. David Easton siyaseti “değerlerin otoriteye ilişkin dağıtım süreci” (Easton, 1968) olarak, Harold Laswell ”Kimin neyi ne zaman nasıl elde ettiğini belirleyen bir süreç” (Laswell, 1990) olarak tanımlamıştır. Lindblom ise siyaset olgusunun iktidar çerçevesinde onu elde etmek isteyenlerle iktidarı elinde tutanlar arasında karmaşık bir etkileşim süreci olduğunu ifade etmiştir (Lindblom, 1977). Siyasete karar alıcılarla onlardan talep edenler arasında bir etkileşim süreci olarak bakıldığında, bu sürecin kimler tarafından işletildiği sorusu gündeme gelmektedir.

Grup teorisyenleri siyaset sürecinde grup olgusuna ve grup etkililiğine dikkat çekmektedir. Siyaset bir yönü ile iktidarı elde etmek ve iktidarı kullanmak çevresinde yürütülen bir mücadele olabilir, ama aynı zamanda siyasal sistem içinde siyasal iktidarı elde etmek istemeyen, fakat siyasal iktidarın kararlarını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemek isteyen gruplar da bulunmaktadır. Bu grupların faaliyetleri de siyaset sürecinin içeriğini etkileyerek siyaset olgusunu şekillendirir-

¹ Bu çalışma “Ulus-ötesi Bir Çıkar Grubu Sistemi Olarak Avrupa Birliği: Türk Çıkar Gruplarının Örgütlenme ve Avrupa Birliği Kurumları Karar Alma Süreçlerindeki Etkinliği” adlı doktora tez çalışmasından üretilmiştir.

² Dr.Öğr.Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, fezasolak@hotmail.com

ölkelerde gelişmektedir. Bu ölkelerde çıkar gruplarının etkinliğı siyasi kültür, kurumsal yapı, parti sisteminin yapısı ve kamu politikası ile ilgili olduğı kadar grupların üye sayısı, finansal yapısı, iktidara karşı yaptırım uygulayabilme gücü ve hükümet organlarıyla kurulan bağ ile de ilgilidir (Heywood, 2010). Örgütsel yapıları ve faaliyet alanları farklı olan bu gruplar, belli işlevleri yerine getirirken, karar alma süreçlerini etkilemek için de bazı yöntemler kullanmaktadır. Çoğulcu yapının teminatı olan demokrasinin dinamik bir yapıda olması bu grupların artan sayısı ile mümkün olabilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçalı, N. (1995). Siyaset Bilimine Giriş, İzmir : Ege Üniversitesi Basımevi.
- Akad, M. (1976). Baskı Gruplarının Siyasal İktidarla İlişkileri, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları.
- Aktan, C.C., Dileyici, D., Ay, H. (2007). “Siyasal Karar Alma Sürecinde Çıkar Grupları”, Coşkun Can Aktan, Dilek Dileyici (Ed.), Modern Politik İktisat: Kamu Tercihi, (201-228), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Alkan, H., Taban, S. (2003). “Sosyal Haklar Boyutuyla Avrupa Birliğı ve Baskı Grupları”, Akademik Araştırmalar Dergisi, 4(14), 1-16.
- Alkan, H., Taş, İ.E. (2007). Yerel Siyasetin Dönüşümü: Afşin Örneğı, İstanbul: Kesit Yayınları.
- Alkan, H. (2011). Orta Asya Türk Cumhuriyetlerinde Siyasal Hayat ve Kurumlar, Ankara: Usak Yayınları.
- Almond, G.A., Bingham Powell, G. (1978). Comparative Politics: System, Process, and Policy, Colorado: Little-Brown Publisher.
- Anderson, J.E. (2010). Public Policymaking: An Introduction, Boston: Wadsworth Cengage Learning Publishing.
- Ashraf, A., Sharma, L.N. (1983). Political Sociology: A New Grammar of Politics, India: Universities Pres.
- Ateş, T. (1994). Demokrasi, Ankara: Ümit Yayıncılık.
- Ay, H. (1998). Vergi Politikası ve Baskı Grupları, İzmir: İrfan Kültür Merkezi Yayınları.
- Bahar, H.İ. (2005). Sosyoloji, Ankara: Usak Yayınları.
- Baumgartner, F.R., Leech, B. L. (2001). “Interest Niches and Policy Bandwagons: Patterns of Interest Group Involvement in National Politics”, Journal of Politics, 63(4), 1191-1200.
- Bentley, A.F. (1949). The Process of Government: A Study of Social Pressures, 3. Ed, Evanston: Principia Press.
- Burek, C.V., Prosser, C.D. (2008). The History of Geoconservation, Geological London: Society of London Publishing.
- Carrin, G., Buse, K., Heggenhougen, K., Quah, S.R. (2009). Health Systems Policy, Finance and Organization, CA : Elsevier Academic Press.
- Çaha, H. (1997). “Çıkar ve Baskı Gruplarının İktisadi Analizi”, Yeni Türkiye, 3 (18), 417- 428.
- Donovan, T., Mooney, C. Z., Smith, D. A. (2010). State and Local Politics: Institutions and Reform: Institutions and Reform, USA: Publishing Cengage Learning.
- Duignan, B. (2013). Political Parties, Interest Groups and Election, New York: Britannica Educational Publishing.
- Dursun, D. (2008). Siyaset Bilimi, 4. Baskı, İstanbul: Beta Basımevi.
- Easton, D. (1968). The Political System, New York: Alfred A. Knopf.
- Farnel, F.J. (1994). Le lobbying-Strategies et Technigues d’Interventions, Paris: Les Ed. d’Organisation.
- Göksu, T., Bilgiç, V.K. (2003). “Baskı Grupları ve Karar Alma Mekanizmasına Etkileri”, Amme İdaresi Dergisi, 36 (2), 51-66.

- Grant, A.R. (2004). *The American Political Process*, London: Routledge Publishing.
- Grigsby, E. (2012). *Analyzing Politics: An Introduction to Political Science*, California: Wadsworth Publishing.
- Heywood, A. (2007). *Siyasi İdeolojiler*, (Buğra Kalkan, Çev. Ed), Ankara: Adres Yayınları.
- Heywood, A. (2010). *Siyaset*, (Buğra Kalkan, Çev. Ed) Ankara: Adres Yayınları.
- Heywood, A. (2011). *Essentials of UK Politics*, New York: Palgrave Macmillan.
- Hindley, D. (1964). *The Communist Party of Indonesia: 1951-1963*, California: University of California Pres.
- Hrebenar, R.J., Morgan, B.B. (2009). *Lobbying in America*, California: ABC-CLIO Incorporation Publishing.
- Jayapalan, N.(2002). *Comprehensive Modern Political Analysis*, Delhi: Atlantic Publishers and Distributors.
- Kalaycıoğlu, E. (1984). *Çağdaş Siyasal Bilim Teori, Olgu ve Süreçler*, İstanbul: Beta Yayınları.
- Kapani, M. (1992). *Politika Bilimine Giriş*, 6. Baskı, Ankara: AÜHFD Yayınları.
- Krouse, R.W. (2008). "Polyarchy & Participation: The Changing Democratic Theory of Robert Dahl", *Journal of Polity*, 14(3), 441-463.
- Laswell, H.D. (1990). *Politics Who Gets What, When and How*, Gloucester: Peter Smith Publisher.
- Lewis, D., Kanji, N. (2009). *Non-Governmental Organizations and Development*, New York: Routledge Publishing.
- Lipset, S.M. (1986). *Siyasal İnsan*, (M. Tunçay, Çev.Ed.) Ankara: Teori Yayınları.
- Lindblom, C.E. (1965). *The Intelligence of Democracy*, New York: Free Press.
- Lindblom, C.E. (1977). *Politics and Markets: The World's Political Economic System*, New York: Basic Books.
- Lukes, S. (1973). *Emile Durkheim His Life and Work: A Historical and Critical Study*, London: Allen Lane Penguin Press.
- Lynch, P., Fairclough, P. (2010). *UK Government and Politics*, 3rd Ed., Ed: Eric Magee, Philip Allen Oxfordshire: Updates Publishing.
- Mackenzie, W.J.M. (1955). "Pressure Groups in British Government", *The British Journal of Sociology*, 6(2), 133-148.
- Maisel L. S., Berry, J.M. (2012). *The Oxford Handbook of American Political Parties and Interest Groups*, USA: Oxford University Press.
- Moe, T.M. (1981). "Toward a Broader View of Interest Groups", *Journal of Politics*, 43(2), 531-538.
- Molterno, J.E. (2013). *The American Legal Profession in Crisis: Resistance and Responses to Change*, New York: Oxford University Press.
- Okutan, C. (2006). "Küreselleşme Olgusu Karşısında Türkiye'de Baskı Gruplarının Değişen Niteliği", *AÜEHFDİC.X.S.*, 1(2),155-164.
- Olson, M. (1971). *The Logic of Collective Action*, England: Harvard University Pres.
- Pressure Group and Interest Group, (2013), [pubadscholars.blogspot.com /2013 / 04/pressure-group-and-interest-group.html](http://pubadscholars.blogspot.com/2013/04/pressure-group-and-interest-group.html), (16.6.2013).
- Ray, S.N. (2004). *Modern Comparative Politics: Approaches, Methods and Issues*, Delhi: Rajkamal Electric Pres.
- Reiher, N. (2008). *Selected Aspects in the Development of Political Interest Groups*, Norderstedt: Grin Verlag Academic Publishing.
- Sarmah, D.K. (2007). *Political Science: +2 Stage*, New Delhi: New Age International Publisher.
- Schumaker, P. (2010). *The Political Theory Reader*, West Sussex: Blackwell Publishing.
- Skilling, H.G. (1983). "Interest Groups and Communist Politics Revisited", *World Politics*, 36(1),1-27.
- Spar, D., Yoffie, D. (1999). "Multinational Enterprises and The Prospects for Justice", *Journal of International Affairs*, 52(2), 557-582.
- Thomas, C.S.(1993). *First World Interest Groups: A Comparative Perspective*, Westport: Greenwood Publishing Group.

- Thomas, C.S. (2004). Research Guide to U.S. and International Interest Groups, Connecticut: Praeger Publishers.
- Thuynsma, H.A. (2012). Public Opinion and Interest Group Politics: South Africa's Missing Links?, Pretoria: Africa Institute of South America Publishing.
- Tocqueville, A. (1962). Amerika'da Demokrasi, (Taner Timur, Çev.Ed) İstanbul: Siyasi İlimler Derneği.
- Traxler, F., Huemer, G. (2007). Handbook of Business Interest Associations, Firm Size and Governance : A Comparative Analytical Approach, New York: Routledge Publishing.
- Truman, D.B. (1958). The Governmental Process: Political Interests and Public Opinion, New York: Alfred A. Knof Inc. Publishing.
- Tucker, S.C. (2009). The Encyclopedia of the Spanish-American and Philippine-American Wars: A Political, Social, and Military History, California: ABC-CLIO Incorporation Publishing.
- Uçkan, B., Kağnıcıoğlu, D. (2004). Endüstri İlişkileri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Üstüner, Y. (2003). "Siyasal Oluşturma Sürecinde Ağ Yönetişimi Kuramı", Amme İdaresi Dergisi, 36(3), 49-65.
- Walker, J.L. (1991). Mobilizing Interest Groups in America, USA: The University of Michigan Press.
- Wigginton, R.T. (2006). The Strange Career of the Black Athlete: African Americans and Sports, Connecticut: Praeger Publishing.
- Woll, P. (1974). Public Policy, Cambridge: Winthrop Publishing.
- Yıldırım, İ. (2004). Demokrasi Sivil Toplum Kuruluşları ve Yönetişim, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yücekök, A.N. (1987). Siyasetin Toplumsal Tabanı: Siyaset Sosyolojisi, Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.